

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ІТ-АУТСОРСИНГУ

НАЗАРЕНКО С.М.

аспірант

ПЕРЕРВА П.Г.

д.е.н., професор,

*Національний технічний
університет «Харківський
політехнічний інститут»*

м. Харків, Україна

Прискорені темпи розвитку ІТ-бізнесу нагально потребують нових досліджень. Звертаючи увагу на останні законодавчі пропозиції, дослідження та аналіз ІТ-ринку потребує свого вивчення та розвитку. Так як переважна більшість наявних досліджень вивчають питання становлення і розвитку всього ІТ-бізнесу, дане дослідження ставить за мету аналіз української сфери ІТ-послуг як складової вітчизняного ІТ-ринку. В першу чергу, на наш погляд слід визначитися з структурою вітчизняного ІТ-ринку та місцем в ньому галузі ІТ-послуг та ІТ-аутсорсингу (рис.1).

Сучасні умови глобалізації української економіки створюють реальні передумови для стрімкого розвитку інформаційних технологій та їх широкого використання у виробничо-підприємницькій діяльності промислових підприємств.

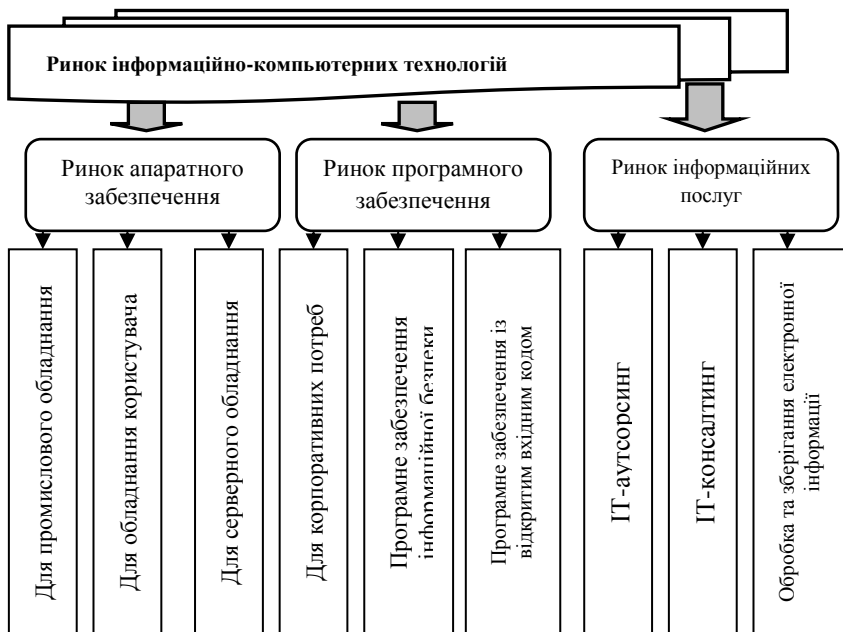

Рисунок 2.1 – Структура українського ринку інформаційно-комп'ютерних технологій

Джерело: складено авторами на основі [1].

Така ситуація створює реальні благодатні умови для активного розвитку підприємницьких структур по наданню ІТ-послуг всім бажаючим їх отримувати. Послуги ІТ-аутсорсингу сьогодні використовуються практично в кожному напрямку активної діяльності українських підприємств та організацій, що створює реальні передумови для активного розвитку інформаційних технологій як в нашій країні, так і в світі в цілому.

В нашій країні ринок інформаційних послуг перебуває в стані активного розвитку та зростання, що

підтверджується його провідною роллю українських напрямків експорту різного роду послуг (в кращому стані лише сфера транспортних послуг) [1]. Щорічно ІТ-послуги в Україні демонструють стабільне збільшення, яке перевищує 20%, забезпечуючи свою провідну роль і на міжнародних ринках [7, с. 6].

В 2020 році український ІТ-ринок збільшився практично на 20 %, а доля експорту ІТ-технологій в структурі експорту України перевищала 8 %. [8]. Послугами українських підприємств ІТ-аутсорсингу в 2019-2020 році скористалися понад 100 компаній світу. Суттєво збільшується кількість іноземних та сумісних підприємств на території нашої країни. За різними даними, в Україні від 3000 до 5000 ІТ-компаній. За даними українського уряду, на сьогодні на українському ІТ-ринку працюють 1142 продуктові компанії і 858 сервісних. На сьогодні вже більше ста R&D, які або перебувають у власності, або є партнерами таких гігантів як Google, Samsung, Siemens, Huawei [8]. Все це підтверджує суттєвий інтерес до сфери інформаційних послуг, свідчить про наявність великого попиту на них та формує значну кількість реальних можливостей для розвитку та укріплення економічного потенціалу України.

Предметом досліджень деяких великих інвестиційних компаній (наприклад, AVentures Capital, Aventis Capital, Capital Times, Intellias та ін.) детально вивчається ІІ-кластер, який сторили Україна, Біло-

русь, Польща і Румунія. Спільний об'єм ІТ-експорту чотирьох країн досяг \$ 13 млрд. Загалом на них припадає 5% світового ринку. Лідують Індія і Китай, які разом покривають 80% інформаційного ринку [6].

Для оцінки вагомості і значущості цифрових технологій проведемо певне дослідження ринкових показників інформаційного розвитку та ефективності роботи інформаційної сфери на світовому та національному ринках деяких країн, включаючи і Україну.

Для такого роду дослідження нами обрано дві найбільш розвинуті країни у галузі ІТ-технологій – Індія та Китай; дві країни з середніми за світовими мірками темпами розвитку ІТ-галузі – Німеччина та Великобританія; а також наша країна і чотири країни постсоціалістичного табору – Польща, Чехія, Російська Федерація та Словаччина для порівняння їх з Україною, оскільки ці країни є територіально близькими, а також мають схожу економіку (табл. 1).

З даних табл.21 видно, що країни, які займають провідні позиції в ІТ-сфері (Індія та Китай) мають постійно стабільну динаміку збільшення обсягу свого ІТ-ринку. Менш стрімкі темпи зростання ринку ІТ-послуг демонструють середні за розвитком сфери ІТ-послуг країни (Велика Британія та Німеччина). В цілому така ж тенденція характерна і для країн постсоціалістичного табору (Польща, Чехія, Росія та Словаччина).

Слід відмітити, що в цілому країнам останньої групи у сучасних умовах притаманна тенденція активного розвитку ІТ-індустрії, яка починає займати і в структурі ВВП і в структурі експорту країн, які досліджувалися, провідні позиції. На наш погляд, якщо вони прикладуть певні зусилля, направлені на покращення інфраструктурного забезпечення ІТ-сфери, то рівень інвестиційної привабливості для потенційних інвесторів суттєво збільшиться. Ці країни мають значні резерви недорогої, але висококваліфікованої робочої сили, а також ще далеко не повністю освоєну місткість ринку ІТ-технологій. До таких країн, на нашу думку, слід віднести і Україну.

Таблиця 2.1 – Динаміка показників ІТ-ринку в європейських країнах

Показники	Рік	Весь світ	Країна								
			Велика Британія	Китай	Індія	Німеччина	Російська Федерація	Польща	Чехія	Словаччина	Україна
Місткість ринку ІТ-технологій (варіаційна оцінка), млрд.\$	2015	2302	211	763	201	176	4,52	3,6	0,5	3,4	2,5
	2016	2704	209	727	211	175	4,65	3,8	0,8	3,3	3,0
	2017	3487	229	798	254	183	4,76	5,6	1,1	3,4	3,8
	2018	3654	241	886	237	187	4,84	11	1,2	3,6	4,6
	2019	3797	327	992	297	198	5,57	13	1,5	3,8	5,3
	2020	3677	316	1078	288	212	6,75	19	1,4	4,1	7,0
Частка ВВП країни, яка відповідає місткості	2015	-	7,2	6,8	9,5	5,2	1,1	0,6	5,2	4,2	2,8
	2016	-	7,8	6,4	9,3	5,0	1,4	0,7	4,9	3,7	3,3
	2017	-	7,9	6,6	9,0	5,2	1,5	0,9	5,4	3,9	3,4
	2018	-	8,0	6,9	8,7	5,6	1,7	1,2	5,6	3,8	3,6
	2019	-	8,2	7,1	8,0	6,2	1,8	1,4	5,4	3,6	3,8
	2020	-	8,1	7,15	8,1	6,6	1,8	1,7	5,8	3,9	4,0

(вартості) ринку ІТ-технологій, %											
Частка обсягу зовнішньої торгівлі країни (частка експорт у ІТ-технологій в загальному експорті країни), %	2015	9,61	3,0	11,2	35,2	10,3	4,2	9,7	16,0	11,2	3,49
	2016	10,2	3,1	12,1	35,7	11,5	5,1	10,5	14,2	10,8	4,29
	2017	10,8	3,4	12,0	35,8	11,3	5,3	10,9	15,0	11,0	4,61
	2018	11,2	3,8	12,8	36,1	11,2	6,4	11,3	15,4	11,3	5,41
	2019	11,5	4,2	12,9	36,4	11,8	7,1	11,6	15,2	11,5	6,57
	2020	11,3	4,0	13,1	35,9	11,6	7,0	12,2	15,1	10,9	8,29
Темп зміни місткості ринку ІТ-технологій країни, %	2015	127,9	159,0	121	122	85,7	6,9	113	14,9	97,3	85,7
	2016	117,5	99,2	95,3	105	99,3	6,7	106	15,3	97,2	99,5
	2017	110,5	109,6	109,8	120,4	104,6	102,4	147	137	103	124
	2018	108,9	105,2	111,0	93,3	102,2	101,7	196	109	106	128
	2019	115,5	135,7	111,9	125,3	105,9	115,1	118	125	106	130
	2020	97,9	96,6	108,7	97,0	107,1	121,2	146	93	108	120

Джерело: складено та систематизовано автором на основі [2, 3, 5].

Постачальники ІТ-аутсорсингу складають найбільшу частку на українському ринку ІТ-послуг. Не дивлячись на те, що кількість українських стартапів (понад 2000 компаній) та міжнародних науково-дослідних центрів (понад 100 компаній) постійно збільшується, на підприємствах ІТ-аутсорсингу сьогодні працює понад 60% усіх ІТ-фахівців, які проживають в Україні. Зазначимо, що США та країни Західної Європи залишаються найбільшими цільовими ринками українських компаній ІТ-послуг. У 2012 році США були найбільшим споживачем українського експорту ІТ-послуг (81%). Останні дослідження показують, що

це все ще є основним ринком для українського ІТ-експорту, але частка європейського бізнесу з роками значно зросла.

Перспективи розвитку українського ІТ-ринку, на нашу думку, пов'язані з декількома надзвичайно важливими напрямками. Надамо кожному з них коротку характеристику.

1. Необхідно запровадити системний підхід до розвитку та вдосконалення системи освіти і, що є найбільш важливим, вищої технічної освіти.

2. Крім розвитку та удосконалення системи підготовки фахівців в нашій країні, визначення найбільш важливих пріоритетів державного значення, розвитку внутрішнього ІТ-ринку, вітчизняній ІТ-спільноті необхідно задуматися над розробкою єдиної концепції майбутнього ІТ-сфери. Простіше всього можна просто заробляти гроші на всіх рівнях, в певній мірі поповнюючи як державний та місцевий бюджет, так і власні кишені ІТ-фахівців. Але, на наш погляд, з самого початку це не буде виграшним варіантом. З таким підходом ми ніколи не складемо гідної конкуренції провідним в ІТ-сфері країнам. Наприклад, як можна буде конкурувати з Індією, яка вже на сьогодні має більше 3 млн ІТ-фахівців. Так ми ніколи не зможемо конкурувати на цьому полі з тією ж Індією, яка тільки станом на зараз має близько 3 млн ІТ-спеціалістів.

3. Потрібна термінова консолідація зусиль як держави, так і ІТ-спільноти для реформування на-

ціонального податкового законодавства, що в підсумку збереже необхідні умови, які надають можливості розвитку ІТ-індустрії з метою збереження та підвищення рівня її конкурентоспроможності в першу чергу на світовому ІТ-ринку. Наявність конфліктних ситуацій між ІТ-бізнесом та державними органами у сфері оподаткування, на нашу думку, може в певній мірі провокувати відтік ІТ-кадрів за межі України. Проведегне опитування 45% вітчизняних ІТ-фахівців розглядають питання переїзду в іншу країну [8]. З урахуванням нестабільної ситуації в нашій країні і реальні можливості погіршення системи оподаткування для ФОП, вказаний відсоток можливої еміграції може ще більше зрости.

4. Також конче необхідна тотальна автоматизація всіх сфер економічної діяльності країни. В тому числі і вітчизняної ІТ-сфери, тут вона не є виключенням. У найближчому майбутньому на світовому ІТ-ринку будуть конкурентоспроможними тільки ті регіони, країни, індустрії, спеціалізації, в складі яких буде креативна складова.

5. Також необхідно посилити спільні зусилля в напрямку зміцнення позитивного іміджу нашої країни на міжнародній арені і світовому ІТ-ринку. Дуже важливо, щоб світова спільнота не ототожнювала Україну з тотальною корупцією та військовими конфліктами, а в більшій мірі визначала її позитивну і провідну участь участі в світовій економіці, в інноваційному розвитку і

стратегічному партнерстві з провідними країнами і корпораціями в ІТ-сфері.

Врахування даних пропозицій дозволить вітчизняній ІТ-галузі створити та впровадити єдиний стратегічний план свого розвитку не на найближчі 2..5 років, а на найближчі 10..20 років. Наявність такого плану розвитку надає реальні шанси вийти в число лідерів ІТ-ринку з наявною креативною (творчою) складовою, яка безсумнівно надасть нашій країні значні розміри доданої вартості.

Список використаних джерел:

1. Войтко С.В. Ринок інформаційно-комунікаційних технологій: структура та аналіз. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2007. № 594 : Логістика. С. 384–392.
2. Новікова А. П., Скоробогатова Н. Є. Аналіз розвитку світового та українського ринку іт-послуг. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 3. С. 52–56. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5914&i=9>
3. Пошуковий портал даних КНОЕМА [Електронний ресурс]. URL: <https://knoema.ru/>
4. Статистичний сайт Словаччини [Електронний ресурс]. URL: <https://slovak.statistics.sk/>
5. Річні огляди економік різних країн світу [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ved.gov.ru/exportcountries/>
6. ІТ-експорт України достиг \$4,5 млрд. [Електронний ресурс]. URL: <https://vctr.media/software-development-see-report-15383>
7. Аналітичний портал: Гуманітарні технології. Індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [Електронний ресурс]. URL: <http://gtmarket.ru/ratings/ictdevelopmentindex/ictdevelopmentindexinfo>
8. The country that codes. IT Industry in Ukraine. 2019 Market Report [Електронний ресурс]. URL: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/new.n-ix.com/uploads/2019/09/26/Software_development_in_Ukraine_2019_2020_IT_industry_market_report.pdf

9. Kocziszky György, Pererva P.G., Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer.- Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
10. Романчик Т.В., Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Комплаєнс як фактор інноваційного розвитку підприємства // Інформація та знання в системі управління інноваційним розвитком: монографія / заг. ред. Ю.С.Шипуліної. Суми : Триторія, 2018. С. 205-220.
11. Tkachev M.M., Pererva P.G., Kobieliava T.O. Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights // Науковий вісник Полісся. 2016. № 4(8), pt. 2. P.240-246.
12. Pererva P. G., Kobieliava T.O. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring // *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Економічні науки*. Харків : НТУ "ХПІ", 2016. № 48 (1220). С. 41-44.
13. Kobieliava T., Kocziszky G., Veres Somosi M. Compliance-technologies in marketing [Electronic resource] // MIND Journal. 2018. № 5. 10 p. URI: https://mindjournal.wseh.pl/sites/default/files/article/09-18/compliance-technologies_in_marketing.pdf.
14. Гончарова Н.П., Яковлев А.И., Перерва П.Г. Маркетинг инновационного процесса // Учебное пособие - К.: ВИРА-Р, 1998.- 267 с.
15. Kocziszky G., Pererva P.G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: [tutorial] // ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M.Veress Somosi.– Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019.– 689 p.